

INTERVISTË

Drejt një Kosove inovative

16 Maj 2019 | [Andrew Wrobel](#)

Drejt një Kosove inovative Emerging Europe ka diskutuar me Ministrin e Financave të Kosovës Bedri Hamza rreth sfidës së mbështetjes së rritjes ekonomike mbresëlënëse të vendit dhe krijimit të një ekonomie inovative, të drejtuar nga sektori privat.

Kosova është një vend i ri, jo vetëm për shkak se ajo ka qenë e pavarur vetëm për 11 vjet, por edhe për shkak se ajo ka popullatën më të re në kontinent. Kjo përfaqëson një mundësi dhe një sfidë për autoritetet e vendit. Për një kohë në vitet pas pavarësisë, kur entuziazmi dhe optimizmi ishin të mjaftueshme për të çuar përpara ekonominë e vendit, Qeveria që atëherë ka pasur nevojë për të siguruar që politikat e duhura janë vënë në vend për të siguruar rritjen e vazhdueshme, atëherë kur euforia kishte filluar të zbehej.

"Po, për disa vite, optimizmi ishte me të vërtetë një nga faktorët që çoi drejt rezultateve relativisht të mira për Kosovën", - thotë ministri i Financave i vendit Bedri Hamza. "Për shembull, gjatë vitit 2008-11, ekonomia e Kosovës u rrit në terma realë mesatarisht me katër për qind në vit. Kjo normë rritjeje u arrit gjatë një periudhe ku efektet e krizave financiare, fiskale dhe ekonomike botërore 2008 ishin të pranishme në shumë rajone të botës. Për shembull, gjatë të njëjtës periudhë, ekonomia e eurozonës kishte një normë mesatare vjetore rritjeje prej zero negativ. "

Gjatë katër viteve të ardhshme 2012-15, ka pasur rënie të vogël në këtë trend dhe pastaj përsëri gjatë katër viteve të ardhshme (2016-19), ekonomia u rrit me një normë mesatare rritjeje prej 4.3 për qind. Këto luhatje në rritjen e BPV-së u prekën pjesërisht nga faktorë të jashtëm, pasi ekonomia e Kosovës është shumë e hapur ndaj goditjeve të jashtme, por edhe nga faktorë të brendshëm. Shpenzimet publike në infrastrukturën e fortë u rritën ndjeshëm, dhe kjo ka kontribuar në investimin e përgjithshëm dhe në rritjen e ekonomisë. "Është dashur të sigurohemi që rritja e ekonomisë sonë të mundësohet nga një përzierje e zgjedhjeve politike, veçanërisht në fushat e taksave, shpenzimeve publike dhe reformave strukturore", tha ministri për Emerging Europe, i cili beson se reduktimi i papunësisë është një prioritet kyç. "Përderisa të dhënat e rritjes janë relativisht inkurajuese, shkalla e papunësisë mbetet relativisht e lartë, ndonëse ajo ka rënë gradualisht gjatë viteve. Në përgjithësi, është bërë përparim i mirë, por rritja aktuale e ekonomisë nuk është e mjaftueshme për gjeneratën tonë të re për të gjetur një vend pune. Ushtria jonë e madhe e klasës punëtore të re ofron një mundësi të madhe dhe potencial të madh për një rritje më të lartë dhe më të qëndrueshme, por nëse kjo rritje nuk materializohet sigurisht, atëherë ky aset i vlefshëm mund të bëhet gradualisht një detyrim. "

Të ecim përpara

Në vitin 2018 ekonomia e Kosovës u rrit me 4.3 përqind sipas shifrave të veta të vendit, me kontributet kryesore që vijnë nga investimet publike dhe private, konsumi dhe në disa raste eksportet, veçanërisht ato të shërbimeve.

"Duke ecur përpara, parashikimet tona sugjerojnë se ekonomia jonë do të rritet me rreth 4.7 përqind në 2019, pjesërisht si rezultat i një rritjeje të konsiderueshme të shpenzimeve publike për projektet kapitale dhe një trend i ngjashëm, ndonëse pak më i ulët, parashikohet në vitin 2020 dhe 2021 ", thotë Hamza, i cili është në detyrë që nga viti 2017.

"Politika jonë fiskale është e shëndetshme dhe e qëndrueshme. Politika dhe administrata tatimore po përmirësohet çdo vit, efikasiteti i shpenzimeve është në rritje dhe deficitin është plotësisht nën kontroll. Në vitin 2013 ne kemi miratuar të ashtuquajturën 'rregull fiskal', i cili kufizon deficitin e Qeverisë në jo më shumë se dy për qind të BPV-së, dhe që atëherë, ky rregull është respektuar. Një tjetër rregull për të kontrolluar cilësinë e shpenzimeve është prezantuar në vitin 2016, sipas të cilit paga e sektorit publik nuk mund të rritet me më shumë se norma e rritjes së BPV-së.

"Në periudhën afatshkurtër, z. Hamza nuk sheh ndonjë shkak real për shqetësim. "Pozicioni fiskal i vendit është shumë i mirë", thotë ai. "Sfida do të jetë që të vazhdojmë punën e mirë dhe të mos rrezikojmë ndonjë përkeqësim të mundshëm. Borxhi publik është ende i ulët (rreth 17 përqind e BPV-së) dhe nuk ka rrezik që stoku i borxhit të rritet në nivele të paqëndrueshme në një periudhë afatmesme. Inflacioni në Kosovë nuk është një çështje. Niveli i çmimeve importohet kryesisht nga jashtë, dhe varësisht se si funksionojnë çmimet e mallrave në botë, kjo mund të ndikojë pjesërisht edhe në inflacionin e Kosovës. Në perspektivën afatmesme, parashikimi ynë tregon një inflacion prej rreth 1.3 përqind. "

Investime dhe inovacione

Një numër i sektorëve të ekonomisë kosovare janë të gatshëm për investime dhe Ministri po bën gjithçka që mundet për të tërhequr investitorë të huaj që mund të financojnë ose punojnë me sipërmarrësit lokalë.

"Sektori i IT po rritet me shpejtësi dhe industria e përgjithshme e shërbimit ka potencial të madh" thotë ai. "Industria minerare është një zonë tjetër e gatshme për investime të konsiderueshme, duke përfshirë edhe turizmin. Qasja jonë ndaj investimeve të ardhshme, rritjes dhe punësimit shkon në dy drejtime. Njëra është e bazuar në sektor dhe projekt, me investime të synuara përmes mekanizmave të ndryshëm, si PPP dhe privatizimi, ndërsa e dyta lidhet me angazhimin tonë për të përmirësuar klimën e biznesit dhe ta shndërrojmë vendin tonë një destinacion për investime. Pastaj mbetet tek investitorët të vendosin se ku do të investojnë."

Krahasuar me rajonin e Ballkanit Perëndimor, Kosova është në një infrastrukturë relativisht të mirë, i gjithë vendi i mbuluar me broadband dhe internetin 4G. "Ne besojmë fuqishëm se përparësia konkurruese e ekonomisë së Kosovës është ekonomia digjitale, kështu që ne do të vazhdojmë të investojmë shumë në këtë fushë", thotë Hamza.

"Që nga themelimi i Ministrisë së Inovacionit dhe Ndërmarrësisë kemi arritur të ecim përpara në zbatimin e një programi i cili ndikon drejtpërdrejt në avancimin e inovacionit dhe zhvillimin ekonomik të vendit. Kemi krijuar një Fond për Inovacionin dhe Ndërmarrësinë, ku kemi mbështetur ndërmarrësit, OJQ-të dhe NVM-të. Pajisjet e IT-së janë liruar nga detyrimet doganore, duke përfshirë edhe pjesët rezervë dhe linjat e prodhimit të pajisjeve.

Kemi promovuar reformën arsimore që synon përshtatjen e kurrikulave me nevojat reale të tregut të punës dhe kemi kërkuar futjen e kodimit dhe ndërmarrësisë si lëndë në shkollë".

Spektori privat i Kosovës është rritur vazhdimisht gjatë viteve të fundit, por Ministri është i vetëdijshëm se duhet bërë më shumë.

"Kemi qenë mjaft të suksesshëm në përmirësimin e mjedisit të biznesit dhe kjo ka kontribuar drejtpërdrejt në një numër më të madh të bizneseve të reja të hapura çdo vit", thotë ai. "Nëse shohim Raportin e Bankës Botërore të Bërit Biznes, Kosova ka qenë një nga vendet që ka shënuar më së shumti progres viteve të fundit. Për shembull, në vitin 2012 Kosova renditet e 126-ta në botë, ndërsa në vitin 2018 kemi shkuar deri në 40-të. Në një nga treguesit - Fillimi i një biznesi - Kosova renditet e 10-ta në botë në vitin 2018. Natyrisht, mbetet shumë për t'u bërë dhe ne jemi të përkushtuar për të zbatuar reforma të mëtejshme, në mënyrë që sektori privat të mund të udhëheqë rritjen e ardhshme të vendit. "

Për më shumë ju lutem klikoni në linkun e më poshtëm:

<https://emerging-europe.com/interviews/towards-an-innovative-kosovo/>